

Zalecenia żywieniowe dla pacjenta - dieta bogatoresztkowa

Dieta bogatoresztkowa (o wysokiej zawartości błonnika) znajduje zastosowanie w zaparciach, chorobach jelit oraz w dietoprofilaktyce uchyłkowatości i nowotworów jelita grubego, kamicy żółciowej, otyłości, zaburzeń przemiany lipidowej i węglowodanowej. Jej celem jest zwiększenie podaży błonnika pokarmowego i usprawnienie perystaltyki jelit.

Zalecenia:

1. Spożywaj 4-5 regularnych posiłków dziennie, najlepiej co 3-4 godziny.
2. Unikaj podjadania między posiłkami.
3. Ostatni posiłek najlepiej zjedz 2-3 godziny przed snem.
4. Posiłki powinny być urozmaicone i zbilansowane. Każdy posiłek powinien zawierać produkty ze wszystkich grup: warzywa, owoce, produkty zbożowe, nabiał, mięso/ryby/jaja oraz tłuszcze.
5. Spożywaj minimum 400g warzyw i owoców dziennie, z przewagą warzyw. Dodawaj je do każdego posiłku (najlepiej w formie surowej), np. do kanapek, w postaci surówek do obiadu, do jogurtów, owsianek, lub spożywaj je w formie przekąski.
6. Pamiętaj o kiszonkach (np. ogórki, kapusta, kimchi), dostarczają one błonnik pokarmowy, witaminy oraz wspierają zdrowie jelit.
7. Zwiększ spożycie błonnika pokarmowego do około 40-50 g/dobę. Zwiększone powinno być przede wszystkim spożycie błonnika nierozpuszczalnego, który występuje głównie w produktach zbożowych pełnoziarnistych (pieczywo razowe, grube kasze, ryż brązowy, makaron pełnoziarnisty), warzywach i owocach – najczęściej w surowych, ze skórką. Mowa tu między innymi o jabłkach, gruszkach, cytrusach, malinach, borówkach, dyni, cukinii, papryce, pomidorach, marchewce.
8. Zadbaj o odpowiednie nawodnienie. Przy zwiększonej podaży błonnika trzeba zwiększyć ilość wypijanych płynów. Zaleca się pić minimum 2,5 litra płynów dziennie (najlepiej wody, herbaty niesłodzonej), które poprawią konsystencję stolca i przyspieszą perystaltykę jelit. Do wody możesz dodać miętę, plastry cytryny, plastry pomarańczy, bazylię, ogórka, itp.
9. Wybieraj roślinne źródła tłuszczu, jak: olej rzepakowy, oliwa z oliwek, olej lniany (na zimno).
10. Do posiłków dodawaj orzechy, nasiona i pestki (np. słonecznika, dyni, siemienia lnianego, nasiona chia), które są doskonałym źródłem błonnika pokarmowego. Zalecana dzienna porcja wynosi 30 g (garść).
11. Produkty, będące źródłem białka powinny być różnorodne: mięso (najlepiej chude: kurczak, indyk, królik, cielęcina), ryby morskie (minimum 2x w tygodniu), jaja, nasiona roślin strączkowych (cieciorka, soczewica, fasola, bób), produkty mleczne.
12. Spożywaj codziennie fermentowane produkty mleczne, tj. jogurty, kefir, zsiadłe mleko, które korzystnie wpływają na mikrobiotę jelitową, a w efekcie wspomagają perystaltykę jelit.
13. Unikaj dużej ilości cukru, tłustych i wysoko przetworzonych produktów oraz potraw smażonych.

Szpital Praski p.w. Przemienienia Pańskiego Sp. z o.o.

adres: 03-401 Warszawa, Al. Solidarności 67; e-mail: sekretariat@szpitalpraski.pl;

Centrala tel.: (22) 818 50 61; Sekretariat Zarządu tel.: (22) 555 12 22; fax: (22) 619 69 43;

KRS: 0000468274; NIP: 1132866688; REGON: 012298823

Kapitał zakładowy: 25.682.000,00zł

14. Ogranicz spożycie soli (nie więcej niż 5g dziennie – około łyżeczki/d).
15. Unikaj picia słodkich napojów, napojów gazowanych i alkoholu.

Produkty zalecane	Produkty niezalecane
Wszystkie pieczywa pełnoziarniste, razowe, żytnie, mieszane, rzadziej pieczywo pszenne, makarony pełnoziarniste, kasze typu bulgur, gryczana, pęczak, ryż brązowy, ryż pełnoziarnisty, płatki owsiane górskie, płatki orkiszowe pełnoziarniste	Pieczywo i inne wyroby cukiernicze, ciastka, ryż biały, jasne makarony, makaron ryżowy
Mięso: kurczak, indyk, cielęcina, chude mięso czerwone Ryby wszystkie morskie oraz słodkowodne (np. łosoś, pstrąg, dorsz, tuńczyk, mintaj, sola) Wędliny wysokogatunkowe o dużej zawartości mięsa	Tłuste mięsa (wieprzowina, baranina, gęś), boczek, tłuste wędliny (mielonki, salceson) kiełbasy, mięso panierowane, konserwy rybne w oleju,
Jaja, jogurt naturalny, kefir, twaróg, mleko, sery: żółte typu Gouda, mozzarella, feta, parmezan, gorgonzola	Mleko i sery twarogowe tłuste, mleko skondensowane, śmietanka do kawy, jogurty i desery mleczne z dodatkiem cukru
Wszystkie surowe i gotowane warzywa, kiszonki	Warzywa smażone lub z dużą ilością tłuszczu
Wszystkie owoce świeże, mrożone, soki owocowe 100%	Czarne jagody gotowane, słodzone przetwory owocowe, dżemy z dodatkiem cukru, owoce w syropach
Olej rzepakowy, oliwa z oliwek, nasiona (pestki dyni, siemię lniane, pestki słonecznika, orzechy)	Smalec, łój, twarde margaryny, frytura, orzechowe przekąski solone, smażone, orzeszki w panierce
Woda, herbaty niesłodzone, kawa, soki 100%	Słodkie napoje gazowane, napoje wysokosłodzone, wody smakowe, alkohol
Wszystkie naturalne przyprawy, zioła, sól w ograniczonej ilości	Kostki rosółowe z dodatkiem glutaminianu sodu, gotowe sosy, produkty instant
Budyń bez cukru, galaretki, musy owocowe, kisiel, biszkopty	Torty i ciasta z masami cukierniczymi, bitą śmietaną, ciasto francuskie, czekolada, wyroby czekoladopodobne

Przykładowy jadłospis

Śniadanie: Owsianka z borówkami i suszoną żurawiną

Składniki: Płatki owsiane górskie, mleko 2% tłuszczu, żurawina suszona niesłodzona, orzechy włoskie, borówki

Przepis: Płatki owsiane zalej mlekiem (może być gorącym) i odstaw do napęcznienia. Orzechy posiekaj. Do gotowych płatków wrzuć borówki, żurawinę i wszystko wymieszaj. Posyp orzechami.

Obiad: Pieczona pierś z indyka z ziemniakami i surówką z kiszzonej kapusty

Składniki: mięso z piersi indyka, jogurt, czosnek, majeranek, ziemniaki, kapusta kiszona, cebula, jabłko, marchew, olej rzepakowy, sól, pieprz

Przepis: Do jogurtu dodaj czosnek, pieprz, sól i majeranek, wymieszaj. Gotową marynatą nasmaruj mięso i odstaw na co najmniej 15 minut, aby się zamarynowało. Włóż do nagrzanego do około 200 stopni piekarnika i upiecz. Ziemniaki obierz i ugotuj. Kapustę kiszoną posiekaj. Dodaj do niej kawałek cebuli pokrojonej w drobną kostkę. Marchewkę i jabłko zetrzyj na tarce na średnich oczkach, a następnie dodaj do kapusty. Dopraw olejem i ziołami.

Kolacja: Salatka z kaszą gryczaną, serem fetą i buraczkami

Składniki: kasza gryczana, szpinak liście, burak, suszone pomidory w oleju, ser feta, oregano, pietruszka, ocet balsamiczny

Przepis: Buraka upiecz w folii lub ugotuj. Kaszę ugotuj zgodnie z instrukcją na opakowaniu. Buraka obierz ze skóry, pokrój w plastry. Suszone pomidory pokrój na mniejsze kawałki, pietruszkę posiekaj. Na talerz wyłóż liście szpinaku, kaszę wymieszaj z pomidorami, oregano i pietruszką. Na wierzch wyłóż plastry buraka i pokruszoną fetę. Polej octem balsamicznym.

Opracowała:
mgr Andżelika Koper
Dietetyk kliniczny

1. Jarosz, M., Rychlik, E., Stoś, K., Charzewska, J. (red.). (2020). Normy żywienia dla populacji Polski i ich zastosowanie. NIZP-PZH.
2. POLSPEN. (2023). Standardy leczenia żywieniowego. Polskie Towarzystwo Żywienia Klinicznego, Metabolizmu i Suplementacji.
3. Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej. (2023). <https://ncez.pzh.gov.pl>
4. Instytut Matki i Dziecka. (2022). Zalecenia żywieniowe dla dorosłych – profilaktyka nadwagi, otyłości i chorób metabolicznych.
5. Wojtyniak B., Goryński P., (red.).(2023). Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania
6. Polskie Towarzystwo Dietetyki. (2022). Zalecenia przy zaparciach i chorobach jelit.